

AKLOS STRIELČIOS

ZABITIS PETROS

Jau vēsa nedielē kāp, uzbēngēs muokslus dēdēlemē miestē, lēdo laimingas dēinelēs sava gimtūsiūs nomūs, Ka ēšlėpau ēš autuobosa Babrungienu kaimaliē, pasējotau papouliēs ligo i kuokē dongaus karalistē, nuors galvuo dā ē tabskombiejē dēdelē miesta ūžēms, vo ausis pluonā tabspēngē. Tuoliau ējau vēiškelio, raitīto mēška kelioko. Mona vēsa kūna ēr dūšē apiemē dēdelē ramibē ēr pasitēnkēnēms. Nanusakuomē kvapā ēš židontiu pėivū skleidē skani smuoka. Nu tuokiūn kvapūn ēr galva apsēsoka. Vo kou ēšgėrdau mēška gėlomuo, nagalio ni apsakitē, ni aprašitē. Tū paukštīliu skombiejēms dēdlē gražos. Pradiuo pagalvuojau, ka grajēj kuoks mozėkontu orkestrs. Babūdams dēdēlemē miestē senē babovau gėrdiejēs tokiūn gražiūn garsūn, tad bēški bovau anus primēršēs. Nu tuokē gražoma mona šėrdēs net apsala. Vo ka Pababrungie pradiējē gegutē kukoutē, papėivie lakštingala gėiduotē, vuolungē lītaus šauktēis, cirulis vērš galvuos ciroliotū, atruodē, ka geriau ē būtē nabgal. Vo kėik dā kėtū nagėrdietu paukštīu ēr paukštīliu vēsuokēs balsās grajējē tamē mēškē. Balondē borkava, maleta kalē, stradzā švėlpiuojē, vēsē patrubuočē vēs kėtuokēs balsās ēr balsēlēs pūtē i vēina dūda. Vėsūn balsū nagalio ni suskaičioutē. Ēš tuos dēdelies laimēs ēr džiaugsma soglomēs net sostuojau vēituo, nabnuoriejau ni nomēi ētē. Negaliejau ni patekietē, ka tēp gražē gal būtē vasaras laikē mona gimtēnie pri naapsakuoma gruožē Plateliūn ezera, Babrunga opēs. Čē pat pu kuojuom Babrungs tīvoliava, mėrgoliava, pliauskiedams plaukē tuolīn, kap katēns sauliekaituo šėldies pu žaliuom blėndiem, skruoblās ēr lazdiņās, kopra ēšmetēs žalēs kalnalēs, židontiuom pėivuom ēr lonkuom, šnabždontēs rogiū laukās, platiuom ganikluom. Biega laukās ēr raities mēškās, parlėpa Babrunga užtvonka, gorgiejē vēs tuolīn ēr tuolīn kvepontēs pošinās, pru senas suodības, suodus, kaimalius ēr miestalius, bažnītkaimius, raities gėlīn ēr platīn. Kalnalē sogniauzē Babrunga par petius, ons stėprē atsėspirēs kap trėeigis eržēls, šuokuos i prieki, soblėzgiejē saulēs atuokaituo vēso sava gruožibē ēr, ēšsėlaisvėnēs pru tėtus, pasėikē patē Plungē.

Gīvendams par atuostuogas pas mama pu bēški pradiejau apseprastē poikiuo žvierieliu ēr paukštīliu karalistie. Vėina gražē saulietas vasaras rītmeti muotinėlē parējē ēš ganiklas pamėlžosi karvē. Sunkē padiejē ont soula ana viedra so pėino ēr dēdēlē sosėrūpėnusi pavargosio balso ēstarē:

– Nabžėnau ni pati, kon so tās kėpšās šėrnās rėk daritē. Kon nadėrbau, kon navargau, kāp knēs tēi nalabėijē bolvės, tēp knēs. Naktē baidiklēs vēdorie lauka pastatiau, kareivēška keporē so žvaigždē ožmuoviau, tvuora rauduonuoms štončkuoms apraizgiau,

degėnau vēsuokius kutkailius, kareivēškus branavikus, vēsuokēs smarvės lėdau ont bolviu lauka. Vo tēi šėrnā kap kuokēi nalabėijē velnē pol ēr pol – nikāp nagalio anās atsėmoštē. Pri pat bolviu naktē karvē prirėšau. Šėrdēs narami, bėjau, ka anėi kon nuors tā karvē nepadarīto.

– Nabėjuok, mamālē, aš anus grėta pamuokīso. Šin nakti ožkorsem anėms pėrti, pamatīsi pati, kāp lieks anėi par lauka žvėigdamē, oudėgas ožrėitēn.

– Vo kon to tēp, Petrieli, mondiri sogalvuojē, – nodžioga motošėlē.

– Mama, paraka anėms jug nadegėnā!

– Nadegėnau, nē. Bėjuojau, ka naožsėdegto truoba.

– Vo aš žėnau, kāp rėk anus pamuokītē. Oždegso paraka, pamsmėrs vēsos bolviu lauks ēr nabēs bolviu knėstē.

A nabatmėni, kāp vedo so Ontuonu preita rodėni šėrnus gousdėnuov?

– Atmėno, atmeno, kāp naatmīnsi.

– Šin vakara aš anėms ožkorsio pėrti, pamatīsi, ka daugiau anėi nabatēs. Kor tas paraks īr padiets? A nažėnā?

– Žėnau, kāp nažėnuosi, – ēr paskobuom ēšbiega i kėta kombari ēiškuotē, kor bova pakavuots paraks. Klausiaus ausis ēštėmpēs, kāp ana darėnie skrīnelē, krapštuos pu balkēs, varsta spintelē. Aš jau senē vēs liuobo pagalvuotē aple ton paraka. Ons nu monēs gerā bova pakavuots. Kėik vēsor ēiškuojau, eižiaus vēsās pašalēs, bat niekor anuo naradau. Tēi nalabėijē šėrnā ēr mon galva bėngē ēškvaršintē. Ikiriū, kuožna dėina mamas dejuoniu ēr aimanū jau nabgaliejau klausītēis. Dejuo ēr dejuo: „Noknēs vēsas bolvės, rodėni nabėbūs kon kastē, nabturiesem par žėima kon jiestē...”

– Radau, radau, – atbiega ēr atnešē blėzgotē skrabėnelē, patėnkinta patvuoškē anou ont stala.

– No dabā aš anėms paruodīso, – ēš džiaugsma trīniau ronkas.

– Tėktā veiziek, Petrieli, daug nakratīk, ka naoždegdomi trobuos.

– Ek to, mama, kon to čē mon joukus pasakuoji. Gerā žėnuok, ka vēins paraks naspruogst.

So degtoko oždegjau kelis grūdėlius – paraks šnīpšdams blukteliejē ēr ožgesa, tik truoba pasmėrda. Je šėrnā ožous, ka medžiutuojē anūn lauk, nabēs bolviu knėstē. Vo jėgo nuori, ka dēdelis spruogėms būtom, tousik rėk šmuota paraka prėpėltē.

Tēp noramėnēs sava mamālē, pasėjėmiau skrabėnele so parako ēr noejau i sava kombari. Vakars dā tuolėi. Ka nosėlēs saulē, šėrnams oždegso paraka. Dėina šėrnā nēn.

Ka pajėmiau skrebėnelē so parako, galvuo pradiējē soktėis šimtā vēsuokiūn mintiūn ēr planūn. Pasėjotau esous tėkros strielčios. Vėsa galva krebždiejē nu vēsuokiūn medžiuklė mintiūn. Je jau pamuokītē tus knīslėnius, tā rėk praučintē anus pruotīngā, pavaišintē so grankolkē; tumet anėi daugiau tėkrā ka nabēs bolviū knėstē i muotėnas dėra.

Gerā žėnuojau ton vēita, kor bova pakavuots Ontuona dvėvomzdis, bat kāp rėk anon pajimtē, je mama vērtovie darbuojēs ēr gal moni pamatītē... Ēlgā sokau galva, kāp ton padarītē. Galiausē solaukiau muomėnta, ka mama išējē parsėneštē vondėns ēš šaltėnē.

Ka soskombiejē viedralē ož daržėnies, pouliu i priongi kap katēns pri lašėniūn. Čē bova doralēs ont truobuos palėptē. Lėpau sėino, naēiškuojau nikokiūn drobīnu, nes nuoriejau kėik galint grėtiau uzlėptē ont truobuos. Lėpau īsėkėbdams i akietvėrbalius. Trokdē sokabintē vēsokēi senē dāktā. Žvongiedams notarškiejē poksīs, apsūgas nokrėta, arklē brėzgelā, vērvunka, kialiu žniogis, juotrīna, kūjātīs skaudē sožvongiejē, atsėtrėnkēs i gelžgalius, bet... Atsėspīriau i akietvėrbali, ēr aš jau vēršou. Nē mērksnē nagaišdams pakniopstuoms pouliu pri dēdliuosēs mamas kraitėnēs skrīnēs.

Skobieju, ka mama naužkloptom monės basėrausont ont truobuos. Pasėlėdau teisė par spalius, naveiziejau, kas pu kuojuom maišuos, apvertiau kalvarata, mintovus, išėdūriau i lėnū šokoutė, nometiau i šuona arklė pakinktus, kamontus prisėkasiau pri skrinės, pasėikiau, kon ėiškuojau, ėšmetiau ėš skrinės senus drabužius, Stalina lėčina, klumpė, mėlėnius audeklus ėr patėnkints čiopau i ronkas kėita soviniuota dākta. Čė ėr bova mona ėlgā ėiškuota ėr ėšsvajuota strielba. Šėrdės smarkė pradijė daužitėis – šautovielis jau bova mona ronkuos. Dabā ramė atsėstuojau, ėsėklausiau, kon mama pri šaltėnė dėrb, a dā naparėn. Sužvongiejė viedrā. Gėlė atsėpūtiau, nosėšloustiau prakaita. Nu tuo geroma mona šėrdės net apsala. Vo dabā, pakol mamālė naožklopa nosėkaltėma vėituo, rėk atsargė nolėptė nu truobuos. Liuosė spieso nolėptė žemīn, laika dā šmuots, galio naskobietė. Ramė nolėpės oždariau doralės, saronkiuojau ėr sokabėniejau ėšlaidītus dāktaus ėr kap niekor nieka noėjau teisė tako pri mamas padietė anā parnėstė viedrus. Ėjau linksmos, pasėšvėlpiuodams – šėrdės džiūgava ėš laimės ėr dėdelė pasitėnkėnėma.

Pajjedės večėrė ožsėdariau sava kombarie ėr jiemiau ruoštėis tėkrā medžiuklė. Diel vėsa pėkta pradariau longa, ka sospietiuo pru longa ėšmestė šuovėnius, je muni ėš nejostiū ožkloptom mama. Vėina ausim klausiaus, kon ana dėrb vėrtovie. Gėrdiejau kāp skomb bliūdėlė, torielkas, vidėlsė, kāp ana barškėn spotkelės, diedama anus i indaujė.

Vėsė dāktā, katrū reikiejė šautovou ožtaisitė, bova mona ronkuos. Vėrpontės pėrstās atseikiejau dvėgoba porcėjė paraka, ipiliau dėdeliū šrioutu, imordiau grankolkė. Šautovs jau gatavs ėr paruošts šauditė. Dā vėina karta vėskon pasėtėkrėnau, boužė atsėriemiau i pieti, vomzdius nosokau i lobas, pėrstus oždiejau ont gaidoka ėr minties ėššuoviau: „bėlst, bėlst“. Apsėdžiaugiau, ka tėp vėskas poikė ėr sklondė einas. Ožtaisita strielba pakavuojuo pu luova, paruoštus šuovėnius sosėkėšau i kėšenė ėr patėnkints bei laimings joukdamuos ėšejau i kėima paveizietė ėr pasėklusitė, kon vakars šnek. Vo vakars bova dėdelė poikos. Saulelė lietā tūpies ož mėskelė, i ton patė posė, ėš kor toriejė atėtė knislėnė. „Gera, gerā atėkėt šin nakti, aš jūsa laukso.“

Dėdėlis, rauduons dongaus rietis ožlinda ož patiūn miediu galūniu. Ėsėplietė par vėsa kieli joudė šešoulietė. Vėdorie kėima poikavuos rauduonū saulės spinduliū apšveista ont krīžiaus prikalta Dėiva mūka. Ana mon ligo sakė, ka žoditė navalno.

„Aš nieka ėr nanuoro žoditė. Tėktā nuoro šernus pagousdintė, ka mamass bolviu daugiau nabknėstu“, – minties atsakiau anā.

Vakars bova nuostabė poikos ėr šėlts. Dongaus aukštībies šaudė blezdingas, aple ausis zėrzė koisė. Uors pasėdarė skombos ėr tīrs. Ožsėmetės šautova ont petėis, pasėjotau esous tėkros strielčios. Gerā ėsėklausiau ėr pasokau takalio tuolīn nu nomū. Ėdams vomzdi nokrėpiau i varnas, katruos kronksiejė pri nomū. Prūdė korkė varlės, tad ėr anuoms strielba paruodiu. Tilė, vos gėrdėmā vėrš galvuos prasklėndė šėkšnuosparnis. Ėr tam muosteliejau so šautovo. Pasėjotau besous ligo kuoks karalios – kon nuoro, ton ėr galio nošautė. Prijau lonka, mėškieli. Natuolėi nu anuo bova pasietas bolvės.

Ėnont link anū, keistūn garsūn daugiejė. Naspiejau i vėsus, kas anus laidė, nosėtaiiktė. Paopie garsė cėrpė svėrplīs. Anam tėkrā ka rėktom švėna pakaštavutė. Anuo ikondėms i mėrtėns. Tėp sakė senuoj Rupsienė. Ana vėsuo parapėjau gerā žėnuoma žuolininkė ėr bortininkė. Artiejont mon pri mėška, stėprijė baimė. Kažkas natuolėj bolvies sošlamiejė. Ėš miediu pabaiditė pakėla ėr soplasnuojė naktėnė paukstė. Krūmūs trakštėlijė saussakė. Vo jėgo tən

šernā atėn, kon aš so anās dariso. Tiliejau ligo būtiuo praradės žada. Gerā ėsėklausiau. Krioksiejėma nabova gėrdietė. Geruokā ėsšėgondės mažoma apsėramėnau ėr pasėlėdau rėstiuom pri miediu. Pripoulės pri storuojė šermokšnė, grėtā šakuom palėpau aukštīn ėr atsėsiedau ont storuos šakuos. Novėjės šalėn baimė, viel gerā ėsėklausiau ėr apsėramėnau. „Vo dabā, rėistaknislė, jau galėt atėtė ėr čė. Aš jums paruodiso, kāp bolvės knėstė.“ Viel ėsėklausiau i naktėis tomsa, bat nagėrdiejau tokiūn garsūn, kokiūn mon reikiejė.

Na vėsė givėijė padarā nakti mėiguojė. Ramiuo naktėis tomsuo gėrdiejuos vėsuokiūn šlamesiū, ūkčiuojėmu, čiptiuojėmu, šiorenėmu, krabždiejėmu, bet tuokiūn, kokiūn aš laukiau, vės dā nabova. Jiemiau vėskon ėš naujė gerā pargalvuotė. Vėita pasėrinkau nabluoga; kāp tik pru mano šermokšni ėjė šernū taks. Bolvės čė pat pasietas – ož kokiūn dešimtėis metru. Vakars tuoks tīlos, ramos, nikuokė vėjelė, tā, ka šernā brės par bolviu lauka, anus torietiuo ėšgėrstė. Vo jėgo kartās ėš kėtuos posės anėi atėtom... Ož nogaras – napraėnams tonkomīns. Je ėš tuos posės atės, līs par ton tonkumīna, tā anus ėš tuola ėšgėrso. Tėktā, ka ės pru mona šermokšni, rėk šautė i anū pati būri. Kāp bebūto, vėstėik bėnt vėinam pataikiso.

Stėprė spaudiau ronkuos strielba, sokėniejau vomzdius. Kon čė gali žėnuotė, kas gal atsėtėktė bet koriou muomėnto. Rėk būtė pasėruošos tus šernos sotėktė.

Tou tarpo vėrš mona galvuos tilė rato soka šėkšnuosparnė. Tousik aš ėr pagalvuojau, ons ėrgi namata tėp, kāp ėr aš, givėn tomsiuo naktie. Vo medžiuo ons geriau nego aš, kon nuor – ton ėr sogaun. Šėkšnuosparnis medžiuklie tėp pat, kāp ėr aš, ėsėklausa i garsus. Ons par šimta metru jaut mėnkiausi koisė sparnū ėr kūnelė vėrpteliejėma. Mona padietės šin karta geresnė nego anuo. Aš galio ėš tuola šautė, vo šėkšnuosparnis nagal ėš tuola gruobė somedžiutė.

Lig tuo vakara mon jau ne vėina karta bova prisėėjė šauditė so sportėnio šautovo. Nasėgėrdams galio pasakītė, ka mon sekies nabluogā, na vėsumet pro šali liuobau praplėtė. Leipass Alios namatontėms aklījū kombėnatė vėina karta suorganizava sporta būrieli. Vīka apmuokimā, mumis muokė šauditė so sportėnės šautovās. I taikėni šaudiem pagal garsa. Jėgo jau i taikėni liuobo pataiktė, mon tėp atruoda, ka čė ėrgi narėktom pru šali prapėltė.

Mona mintis notraukė bolviu laukė pasėgėrdės kažkuoks šlamiejėms – gėrdiejuos ligo kažkas šliauž, ligo ne, ligo rėit, ligo kasuos tuoliau. Grėtā ėškėšau strielba pru šakas ėr pradiejau taiktė i ton posė, ėš koriuos tei garsā sklėda. Matā, kokėi mondrė tēi šernā, musiet, užoudė moni medie basiedont, apėjė aplinkou ėš kėtuos posės; matā kāp anėi poikė moni ėšjuokė... To siediek ramė šautova pasėjiemės par vėsa nakti, vo mes ėnam i dėrva paraubinietė, paknėsenietė bolviu. Na ba rėkala senė eigolė ėr medžiutouoj saka, ka šernū tėp lėngvė napajimsi, anėi tor poikė ouslė, ėš tuola medžiutoojus užoud, tumet ėr nėn artėi anū.

Drebiejė ronkas, nikāp nagaliejau novalditė šautova. Šernā šlamiejė pu pat mona nuosė – ož kokiūn dešimtėis-dvėdešimtėis metru. „Ramė, Pietri“, – atsėmėniau Aliaus žuodius. – „Nosėramink, naskobiek, gerā ėsėklausik ėš kor garsos sklind, apskaičiuok atstoma, minties dā karta vėskon patėkrink, gerā sosėkaupk, tumet ėr pėlk.“ Tėp ėr padariau, kāp treneris bova muokės ėr sakės. Gaidokus nospaudiau vėina pu kėta. Pasėgėrda velniuonišks trėnksmos „bėlst, bėlst bumt, bumt“. Lig tuo laika ramė ėlsiejėis mėigtous mėšks, ėšgėrdės bairi trėnksma, pašuoka ėš mėiga, atsėlėipė i šimtus mažiesniu trėnksmū, pasėgruobė perkūna bėldiejė-

(Nukelta i 62 p.)

(Atkelta iš 61 p.)

ma, nonešė tuolin galūniems, pėivuoms, laukās, stuogās ər pasėikė snaudontı Plateliūn ežera, ĩpoulė i salas, atsėmošė i žalius kron-tus ər viel parliekė atgal, kap kuoks perkūns par dongu nobėldiejė, nodundiejė tuolin, pradiejė kėltė i dongu pakol pasėikė patius debe-sis. Petīs pu trėnksma skaudiejė, ausis cıpė. Itėmpės vėsas sava jiegas klausiaus, kumet pasėgėrs žvėigėms, bet juokė garsa nabo-va. Vo gal ər prašuočiau. Tou tarpu ėsėgėrdau „mū-mū“. Bliuovė mūsa karvė. Kap perkūns i galva trėnkė mintės, ka galiejau paršau-tė mamas karvė. Mona šautovs ėsė nagū ėsėkrėta. Baisiausė parsė-gondės kulverstės ėsėkrėtau ėsė medė. Šautova pagruobės ĩmetiau anou i tonkius eglėnalius, vo pats kėik kuojęs neš pasėlėdau link nomūn. Biegdams net bėjuojau atsėsoktė i ton posė, klopaı par bolvėina, prėbiegės opali, šuokau tėisė par anon. Rasotė duobėla daužė pakinklius. „Paršuočiau mamas karvė. Kas dabā būs, kas būs, ka sožėnuos mama? Vo gal ana jau žėna, jug tuoks dėdelis garsos bova, toriejė ėsėgėrstė.“ Nu tūn mintiūn mon pakėrta pakin-kliaus, pasėdarė sėlpna, nabgaliejau babiegtė. Ėjau baisė parsėgon-dės, vėsos drebiejau, palūpis vėrpiejė ėsė baimės. Vėsa laika tėktā ė tekartuojau: „Kas dabā būs, ka sožėnuos muotėna?“ Priejau tilė pri truoobuos longa ər pasėklausiau:

– Motinėlė ramė mėiguojė. Ačiū Dėivou, ka naėšgėrda. Šėrdie bėški palėngviejė. lėjės i kombari palindau pu patėlās. Dūšė baisiausė skaudiejė. Ožmėgtė nikāp nagalieju. Linda ər linda vės ta pati mėslės, ka galiejau nagivā nošautė mamas karvė. Je mama rĩtmetie ras paršauta karvė, kon mon pasakīs. Bėjuojau net ər pa-galvuotė aple tou. Naapsakuoms sonkoms ər rūpestis prisliegė mona šėrdi. Pu dėdelė pargivenėma priš pat rĩtmėti šėp tėp ožsnū-

dau. Muni pažadėna viedraliı barškiejėms. Muotina parėjė nu kar-vės. Kažėn ar ės vėsa bareikiejė mėlžtė ton karvė. Vo gal ər ne. Viel moni ožpoulė vakarĩkštės baisės mintis. Apsėkluojau galva, kėitā sokondau dontis, lauko. Kas bus, tas jau bus, vėstėik ės tuos nalai-mės naišnešio svėka kailė. Ėšėgėrdau sunkius žingsnius. I kombari ĩjė mama. Ėš tuo striuoka ər baimės vėsos ožšalau, palūpis pra-diejė vėrpietė. No, dabā mon bus! Bus mom šauditė i šėrnus ər nošautė muotinas karvė. Apsėmetiau ka mėigto, ligo nieka nagėr-dietiuo. Najodo ni jodietė, bėjau krostelietė, vo šėrdės ka daužuos, ka daužuos, atruoda, ka ė patėlā kėlnuojės.

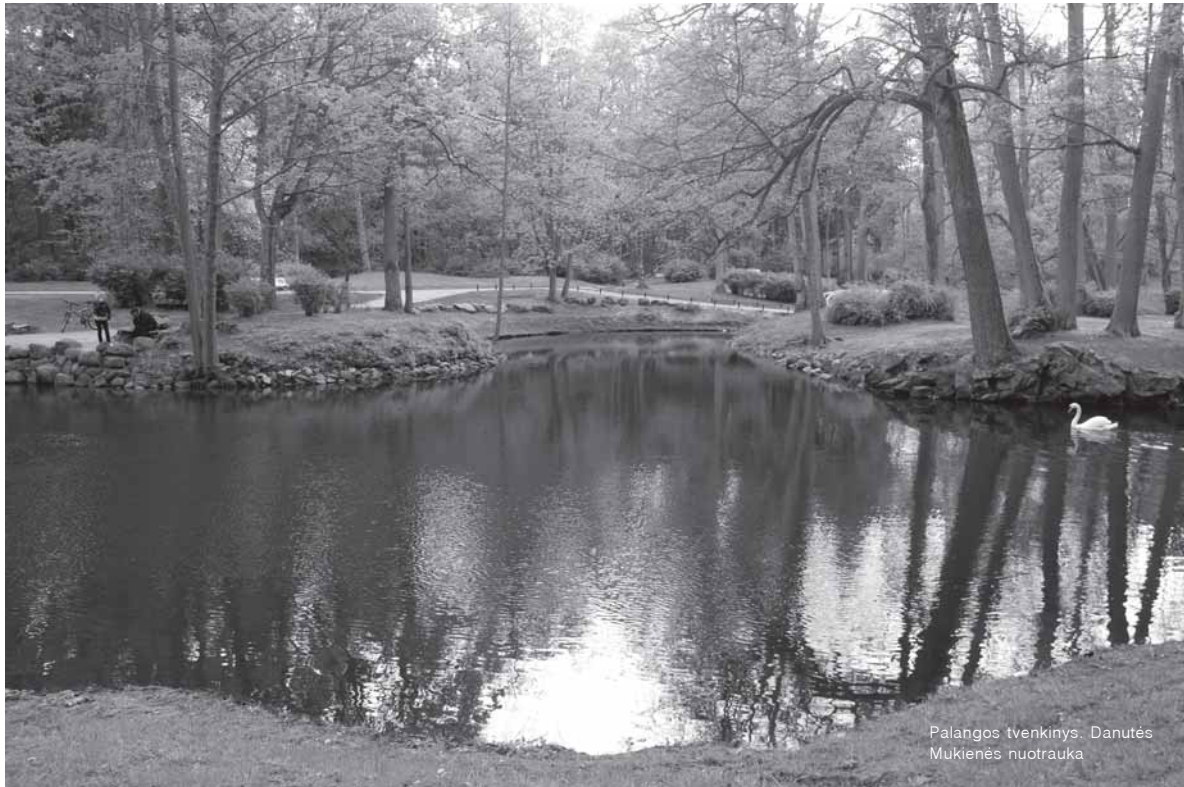
– Petri, a dā mėigtı?

Tĩlo dontis sokondės, nieka nasakau.

– Jug tėi nalabėijė šėrnāa šin nakti vėsa paliauki karvė ėsdras-kė. Gerā dā, ka vėsa napapjuovė. Kon so tās kėpšās rėks darĩtė, nabžėnaı ni pati.

Sunkės žingsnės, dūsaudama noėjė mama pri Dėiva mūkas sokalbietė puoterus, ka Aukštiausiesis apsauguotom nu vėsūn baisibiū mūsa nomus ər gluobuotom anus.

Vo mon, tus mamas žuodius ėsėgėrdos, tik bridingt ər norėitiejė nu šėrdėis tuoks sunkos, vėsa laika anou spaudės akrou. Nablėka nikuokė sonkoma, rūpestė ər skausma. Ėškėšau galva, ĩkviepiau grĩna uora. Viel dūšie pasėdarė gerā ər lengvė. Prisėikiau sau vėsās švėntāsės daugiau nikumet, nikumet nabašauditė tūn šėrnūn. Par-žėgnuojau ər ton šautova, prėzadieju nabimtė anoui i ronkas kol gĩvs būs. Tegol tėkrėjė medžiutuotujė so tās šėrnās kariaun, vo aš kāp nuors apsiėso ər be tūn šėrnūn. Dabā tik Dėivalė rėk prašitė, ka ta mamas karvelė pagĩtom, ka saldė pėinelė ė tuoliau duotom, tumet tas givėnėms vedom so mamou nebus jau tuos ė bluogs.

Palangos tvenkinys. Danutės Mukienės nuotrauka